

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicării repetate după
involală

Unirea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Cârmaciu neadormit

(+) *Asămănare veche cât creștinătatea: biserica Domnului e barcă ce răzbate prin valurile lumii, spre limanul mântuirii. Guri de adâncuri n'o înghit, deslănțuiri de vijore n'o sfărîmă de stânci, izbiri vrăjmașe n'o scufundă. Fluctuat nec mergitur. Și nu-i mirare: Cârmaciul rânduiește o parte prin izbeliștele de tot felul are făgăduința asistenței de sus. Veacurile multe ce s'au scurs, de când s'a făcut această făgăduință și până azi, arată că nu și uită Domnul de cuvântul său.*

Câtă grijă, câtă trezvie, bun simț și energie nu reclamă; și ce răspundere nu implică, totuși, o asemenea însărcinare! Piu XI însă e dintre aceia cari își zic cu Apostolul: Toate le pot întru Hristos, și făcându-se tuturor toate, ziua-noaptea, nu-și dă odihnă oaselor, numai să-și facă slujba deplin. Ajunge o scurtă și sumară ochire peste un foarte incomplet bilanț al activității sale de pe un singur an de suprem pontificat, — anul unsprezece, încheiat la 11 Februarie c., — pentru că să ne facem idee de preocupările, strădaniile și realizările acestui providențial Cap al creștinătății, admirat fără reticențe până și de vrăjmașii săi cei mai neîmpăcați, actualii stăpâni ai Kremlinului.

Incercăm o schițare, în fugă: Il doare criza materială și morală în care se sbate omenirea. Meditează mult și adânc asupra remediilor ce se impun. Se oprește, deocamdată, la unul, pe care-l leagă de suflet tuturor: mila. Enciclica „Caritate Christi“ e un duios și, de mii și milioane ascultat, apel la jertfelnicie. — Suferă alături cu fiii săi sufletești din Mexico, martirizați de-o stăpânire fără Dumnezeu, și durerii sale îi dă expresie prin sguđuitorile rânduri din „Acerba animi anxietudo“. — Scrie nu mai puțin de patru-sprezece Constituțiuni apostolice, o serie de Motu proprio, o mulțime de Litere apostolice și alte Scrisori oficiale de însemnătate epocală.

Altele: acordă audiențe solemne la grupuri de tineri leviți de pe la feluritele seminarii și universități din Cetatea Veșnică, ținând de fiecare dată câte-un discurs de formă și măsură clasică. Același lucru îl face când primește deputațiile de mii de muncitori dela uzinele Edison și stabilimentele Marelli, și alte cete de vizitatori din țară și din lumea largă, studenți și savanți congresiști, mireni și preoți, femei și bărbați ori părechi de însurăței. Pe deasupra, și mai presus de aceasta, îl apasă grija bisericilor din cele cinci continente și feluritele lipse ale filor săi sufletești. De aceea îl vedem că Rușilor uniți aflători în Roma le dăruiește biserica S. Antonio de pe Esquilin; creiază provincie nouă bisericească de rit antiohen pe seama jacobinilor din India reveniți la unitatea catolică; înființează 10 noi vicariate apostolice, 12 prefecturi și 4 teritorii misionare „sui juris“ în Asia, Africa și Oceania. În aceeași vreme încheie concordat cu Badenul; tranșează chestia „Statulusului“ ardelean; deschide o nouă și măreață pinacotecă; grăiește, prin scrisorile-i părințești, în grandioasele manifestări de credință din Lille, Essen, Padova, Lourdes și aiurea; binecuvântă, pe aripi de unde, congresul euharistic din Dublin; inaugurează, chiar la încheierea celui de al unsprezecelea an de pontificat al său, stațiunea vaticână de radio pe unde ultrasculte, — ceva unic, în felul său, în toată lumea, — fără să piardă însă din vedere un singur moment interesele mari, sufletești, ale omenirii întregi. Enciclica Quod nuper, cu declararea Anului Sfânt, e mărturia elocventă a preocupărilor de cari e mereu frământată inima acestui Părinte cum nu este altul sub soare.

Terminăm, deși multe ar mai fi de spus. Și, totuși, nu ne îngăduie conștiința să lăsăm neatins,

Linia vremii

Ignoranță agresivă și violență arogantă într'o revistă de stânga

(=) Zilele trecute, „un cetitor mirean“ ne-a trimis ultimul număr al revistei „Stânga“, care apare de câteva luni, la București, cu pretenția de-a reprezenta, în materie socială și politică, „linia generală a vremii“. Prietenul anonim este foarte indignat, că guvernul partidului din care face parte și directorul nostru, „nu permite calomnierea membrilor săi, dar permite blasfemia religiei“.

Probabil, anonimul nostru nu dorește libertatea generală a calomniei, ci înfrânarea ei pe toată linia. Ceeace dorim și noi. — Apoi, va fi știind și dânsul, că nici un guvern nu va reuși să bage pe toți nebunii la balamuc, și că nu toată slova care vede lumina tiparului are blagoslovenia guvernului și a directorului nostru. Este deci limpede, că toată indignarea lui privește pomenita revistă pricinașă. În felul acesta, suntem iarăși de perfect acord cu el.

De ce? Ne sperie teoriile „de stânga“? De loc! Se pot discuta toate ideile și trăznăile. Uneori și din cele mai absurde se desprinde o fărâma de adevăr. Asta mai ales în ce privește mereu schimbătoarea așezare și înfățișare a rosturilor sociale. Nu ne miră prin urmare dacă reformatori improvizăți și apostoli nedoriți cad în extaz în fața raiului roșu. Asta ar putea interesa cel mult siguranța generală a statului. — Noi le cerem doar atât: căutarea sinceră a adevărului, un pic de bun simț și puțină pregătire.

Din păcate, noua revistă este și mai modestă. Nu cere nici măcar atât dela colaboratori. Și în felul acesta reușește să ne înfățișeze într'adevăr una din liniile caracteristice ale vremii noastre: *ignoranța agresivă și violența de limbaj coborîta până la trivial. Articolul intitulat, elegant și sobru, „Minciuna religioasă pe sfârșite“, întiș pe trei coloane lungi ale*

barem în treacăt, faptul că, tot în acest an de supremă cârmă, ceriul a învrednicit pe Vicarul Mântuitorului ca, după îndelungate cercetări și binecumpânită judecată, să semneze Decretele definitive privitor la eroicitatea virtuților Mariei Assunta Pallotta, M. Tereza alias Alzava Le Clerc, și a M. Crocifissa di Rosa, precum și cele de recunoaștere a realității minunilor săvârșite la intervenirea suprapământeană a fer. Andreiu Fournet, ven. Pelletier, ven. Gerosa și ven. Gemma Galgani — o întrecăgă pleiadă de luceferi lucitori în cortegiul Soarelui Hristos. Cu gândul la toate acestea, și la altele, rugăm pe Stăpînul vieții să țină încă mulți ani în pace, întreg, cinstit și sănătos pe Părintele nostru Papa Piu XI, iar nouă să ne ajute să-i putem prezenta cât mai mulți, în persoană, cu proxumul pelerinaj, omagiile noastre firești, și s'avem fericirea de-a primi, din chiar mâinile sale, binecuvîntarea-i părințească. — Domnul să fie cu doririle noastre!

primei pagini — semn că redacția pune pre mare pe înțelepciunea dlui P. Volbură! — este o mostră dureroasă pentru înălțimea „liniei generale“ pe care înțelege să se miște revista.

Teza dlui Volbură este veche: știința și religia sunt ireconciliabile. — Despre asta s'au scris biblioteci. În veacul trecut, firește. Acum a ajuns și la noi. Nici o supărare! Mai bine târziu, decât niciodată. — În schimb, d. Volbură reușește să trateze tema într'un chip original. Pe un ton și cu o argumentație de strașnică autohtonie.

Pornește dela ... trăznet și fulger. În concepția biblică — a lui Volbură, evident! — el este arma lui Iehova; după știință, o simplă descărcare electrică, pe care o face inofensivă un paratrăsnet. „Dumnezeu, dacă mai există, a rămas caraghios: omul i-a tras o păcăleală răsunătoare“. Sovietele — ah, miraculoasele soviete! — sunt pe cale să-i ia și ploaia. Ergo: dovada e peremptorie. Admirafi și vă uimiți! D. Volbură știe carte, nu glumă! Și are bun simț, de i-l învidiază și țiganii!

„Dacă întâlnim atâția titrați, cari fac paradă de credință — continuă învățatul domn — ei sunt sau pseudointelectuali (n'au asimilat nimic în școală) sau șarlatani“. — Într'adevăr: Socrate, Aristotel, Plato, Kopernic, Keppler, Descartes, Newton, Leibniz, Pascal, Pasteur, Linné, Ampère și ceilalți tovarăși ai lor, cari fac covârșitoarea mulțime a numelor celebre din istoria științei, au fost simpli șarlatani, ori bieți pseudointelectuali. Tipul adevăratului bărbat de știință este d. Volbură. — Să ne trăiască!

Dar nu numai marii învățați, ca d. Volbură și tovarășii, gândesc așa în țara românească. Toată lumea. Până și țărani. Așa că biserica nu-i decât „putregai“. Dacă i-s'ar retrage subsidiile, în doi ani n'ar mai exista“. — Cum nu mai există de mult în Franța și în Statele Unite. Și cum nu mai există în țara Sovietelor dragi, unde totuși are sprijin și subsidii puternice dela autorități!

Am putea continua cu pildurile. Dar nu suntem gazetă umoristică. Și spectacolul, oricât de caraghios în formă, este cât se poate de trist în fond. El arată, că „linia generală“ a culturii românești este foarte scăzută. Altcum ar fi cu neputință să se trateze astfel de subiecte cu atâta ignoranță arogantă, pe acest ton lipsit de cea mai elementară bunăcuviință!

De aceea cerem și noi măsuri împotriva revistei „Stânga“. Nu fiindcă face propagandă comunistă și atacă religia. Ci pentru „linia generală“ pe care se mișcă. Și care este cultul semidoctiei. Mai periculos decât prostia simplă și onestă!

„Apologia Preoteselor“. Credeam că va înceta polemica în favorul preoteselor. Dar fiindcă preoții uniți au înțeles toți că este absolut cu neputință a considera privilegiul clericilor orientali de a se căsători drept o mare binefacere, acum sub pseudonimul unei doamne se încearcă redeschiderea unei propagande împotriva celibatului.

Nimeni nu cere desființarea privilegiului Răsăritenilor de a se căsători înainte de hironire. Dar asta nu însemnează că uzul trebuie să devină abuz. Înțelegem prea bine că vreo cucoană văduvă, cu fete de măritat, se revoltă la ideea reducerii numărului candidaților de însurătoare. Dar noi credem că și fetele, dacă nu se pot mărita, pot găsi activitate în mănăstiri.

De un lucru suntem absolut siguri: Ori cât de multe fete vor rămâne nemăritate, și ori câtă suferință ar urma de aci, ea nu face nici a suta parte din suferința ce îndură Biserica și credincioșii din pricina jugului familiar ce apasă grumajii bieților clerici. (M. Th. C.)

Școală falimentară. Pe zi ce merge se constată tot mai mult că vorba bătrânească: nu-i tot aur ce lucește, se potrivește și la sistemele de învățământ. Protagonistii școlii practic-specialiste au o mie și una de motive să mai slăbească din laudele aduse acestui tip de școală, și să-și îndrepte privirea spre forma clasică a învățământului humanist, cu studiile sale universal umane. Logica faptelor în acest punct e cât se poate de concludentă.

Directorul vestitei Școli Tehnice Superioare din Chicago „ Armour Institute“, a rugat șasezeci de conducători de întreprinderi industriale, cari angajaseră absolvenți de-al Școlii Tehnice, să răspundă la întrebarea: „Ce-i fals în instrucția noastră tehnică?“ Și răspunsurile au venit, și au fost scoase într'un volum documentar. Constatările ce se desprind din rândurile acestor răspunsuri sunt deprimante pentru partinitorii școlii tehniciene. Toate convin într'u a fixa o seamă de adevăruri crude. Câteva:

Absolvenților școlii tehnice le lipsește cultura generală umanistă. Cercul de vedere al acestor specialiști, de cele mai multe ori, e așa de strimt că nu-s în stare să aplice practic nici chiar propriile teorii învățate. Unii dintre ei sunt incapabili să se exprime impecabil. Aproape nici unul dintre ei nu-i conștiu de faptul că pentru a fi om deplin, cu vederi largi, nu-i deajuns să ști tehnica. Le lipsește puterea de observație; nu sunt în stare să aprecieze alte valori ca cele tehnice; n'au judecată matură; nu prea știu ce-i precizia în cugetare, și altele destule sunt metehnele ce li-se impută de cunoscători. Ca leac a stării acesteia de lucruri se recomandă, în scrisorile primite: obligativitatea de a cerceta cursuri de filosofie „fiindcă mulți absolvenți ai școlilor de specialitate să feresc să cugete, și chiar și când cugetă, cugetarea le este nelogică“; instrucția în limba și literatura engleză, deoarece cei mai mulți sunt de convingerea că ortografia corectă și limbajul ales nu-i pentru ei; orientarea într'ale istoriei, economiei sociale, dreptului și sociologiei, nu de alta, dar pentru că să învețe și tehnicienii că „lumea-i ceva mai mult decât o prăvălie ori un laboratoriu, și că lumea reală nu consistă numai din lucruri materiale ci și din bărbați și femei“; — noțiuni cu cari dânsii nu prea sunt în clar.

Experiența americană e de sperat că va deschide ochii multora nu numai în continentul de peste ocean, ci și alurea unde s'a înstăpânit răul dela ei. Bunăoară la noi.

Cardinalul Dolci

O telegramă din Città del Vaticano anunță înălțarea nunțiului apostolic al României la rangul de cardinal.

Oricine cunoaște distinsa personalitate și activitatea binecuvântată, desfășurată de Eminența Sa Angelo Maria Dolci, nu poate decât să aducă slavă lui Dumnezeu și să felicite pe Sfântul Părinte Papa Pius XI că și-a sporit numărul sfințicilor săi cu unul atât de iscusit.

După strălucite studii teologice și diplomatice făcute în celebra Academia dei nobili, Eminența Sa a fost câțva timp arhiepiscop de Amalfi. Aici l-a găsit chemarea fostului său profesor, Cardinalul Secretar de Stat al Papei Pius X, Merry del Val, să părăsească scaunul arhiepiscopal și să plece în republica Chili, unde raporturile dintre Stat și Biserică treceau printr'o criză gravă. Grație abilității acestui reprezentant al Sfântului Scaun, conflictul se aplanează în mod amical.

Acest prim succes l-a predestinat pentru altele mai remarcabile. În timpul marelui războiu, s'a încredințat Eminenței Sale punctul cel mai nevralgic al Orientului, Constantinopolul. Aici s'a devotat operelor de caritate ale răniților și prizonierilor, împiedicând multe masacrări de ale creștinilor atunci când reprezentanții altor confesiuni religioase nu îndrăzniau nici capul să și-l arate. Ce însemnează să fii autorizat unei instituții internaționale, mai bine zicând supranaționale, cum este Biserica cea adevărată a lui Iesus Hristos, Biserica Romei! Rezultatul acțiunii Eminenței Sale în acel punct de intersecție a trei continente e cunoscut: Popoarele Răsăritului (Turci, Armeni, Evrei, Bulgari, Greci ș. a.), fără deosebire de naționalitate și religie, ca mărturie de recunoștință, au ridicat la 11 Decembrie 1921 un monument „marelui papă al clipei tragice a lumii, Benedict XV“. Un succes acesta, cum n'a înregistrat încă Istoria Bisericii dela schismă încoace.

Din 1923, Eminența Sa a activat la noi, în București. Cine nu cunoaște rolul important ce l-a jucat în acest timp la toate ocaziunile mari? Numele Eminenței Sale rămâne indisolubil legat de scenele cele mai mărețe ale istoriei naționale din ultimul timp. Trăind aproape un sfert de veac la Constantinopol și București, Eminența Sa este cel mai profund cunoscător al problemelor eclesiastice și diplomatice din Orientul apropiat și un bun, un încercat prieten al Românilor. — Ad multos annos!

Pr. Ioan Georgescu

Foiața „Unirii“

Un caz grav la Blaj în 1765

Se arată întâmplarea când meșterii tipografi au încercat să fabrice galbeni olandezi

De Alex. Lupeanu-Melin

Preasfinția Sa noul episcop Atanasie Rednic era abia sosit dela Muncaci, unde primise consacarea din mâinile lui Manoilă Olsavszky. Întreagă calea o făcuse „per pedes“, apostolește, și era rupt de oboseală. Nici n'a avut vreme să-și odihnească deplin oasele trudite și călugărul Samoilă, prefectul dela „Bunavestire“, s'a și simțit dator să-l aducă la cunoștință cazul foarte grav, care ținea în mare fierbere întreg orașelul dela îmbinarea Târnavelor.

Asemenea caz nu s'a mai pomenit de de când lumea în tot Principatul Ardealului! Vestea s'a strecurat ca o lunecare de șarpe, undeva la o masă ferită din „Făgădăul dela pod“ și s'a lăsat chiar din ceata celor cu musca pe căciulă. Dumitru să-și fi bătut gura, ori Rusu legătorul de cărți? Cine-ar putea spune, că la oala cu vin bun ce nu trancănește păcătoasa de limbă? Ion tipograful mărturisește cu jurământ că dânsul acolo a auzit vestea, cu urechile lui. Se poate că însuși meșterul Sandu să fi scăpat taina cea mare, la o masă înflorită. Dumnealui cam are patima băuturii și vinul multe pozne face.

Adevăr e, că de așa întâmplare clocotește întreg orașul. Vestea a prins mai întâi între cojocari, că ăia cum stau toată ziua aplecați peste pieptare n'au altă treabă de făcut cu gura, decât să trancănească. Ucenicii din școala de obște s'au făcut apoi trimbiți sparte și au umplut toate mahalalele. Clopotarul Glodi dela bisericuță a fost auzit într'o dimineață cum striga vestea de sus, din turn, unui cumătru al său. Au prins a șopti și călugării dela „Sfânta Treime“, ba și călugărașii cei tăcuți dela „Bunavestire“ se cotesc la ceaslov și se întreabă unul pe altul:

— Ai auzit? Așa să fie?

Părintele Samoilă ieromonahul a știut cel dintâi de treabă, dar n'a cutecat să gremujde o iotă despre asemenea cumplire! Sfinția Sa într'u cât îl privește și-a făcut datoria în cea dintâi clipă, căci pe cei bănuți i-a și turnat la temniță numai decât. Sandu tipograf și cu Pătru tipograf zac la răcoare de câteva zile, numai cu pită și apă.

— Acum să afle deci și Preasfinția Sa Vlădica, adevărul întreg și curat: Meșterul Sandu dela tiparnița din curtea episcopescă a fost găsit că a tăiat forme să facă bani de aur cu pajură împărătească și cu zimfi în toată legea..!

Preasfinția Sa tinărul arhieru a tresărit auzind neplăcuta veste. Cunoștea foarte bine pe toți meșterii dela tiparniță, încă de când era „econom mare“ și vicarăș în curtea vlădicească. Și știa că sunt oameni ciudați, strânși din trei țări și din trei nații, cari la treabă, la

teasc și la vincălăce, sunt buni și isteți minune mare, însă au limbile cam slobode și zavistnice. Ungurul Tekeld zis și Pătru Sibianul e om bătrân și așezat, și nu se simte tocmai la largul lui între spuza de Moldoveni și de Munteni pe cari i-a adus la tipografie Vlădica Aaron de binecuvântată pomenire. Ceilalți oameni ce mai sunt, Rusu legătorul de cărți, Sasul dela Aiud zis „Neamțu“, cei doi „ludi-magistri“ cari „diortosesc“, Zaharie și Ladislau Boer, precum și Mihailă „alergătorul“ nu turbură nici ei apele, că sunt fericiți de pâinea pe care o mănâncă și nu le arde de sburdăciuni.

Pricinași pot să fie numai Râmnicenii și Sandu ot Iași, cari sunt și mai tineri și cu neîntrecută măiestrie în branșa lor. Ei se simt ca niște pui de vulturi în zări; privesc lumea de sus și când coboară în văi fac pustire și prăpăd. Adevărat că sunt mari meșteri în toate ale tiparului; răsar din mâinile lor niște „porți“ tăiate în lemn și niște „evangheliști“ cum nu se mai află. Cărțile dela Blaj sunt căutate și cerute în toate bisericile românești până peste Ceahlău, la Nistru, și, în jos, până la Dunăre, și poate și mai departe. Sfânta Evanghelle isprăvită de ei de curând, în vară, pe la Ziua Crucii, este o frumuseță!

Vlădica Atanasie socotind acestea după celea spuse de Părintele Samoil, se mai înșenină. Iși mângăie barba lănoasă și, privind cu prietinie spre ieromonahul Samoil, zise:

— Tinereță sburdalnică, cuvioase Părinte Samoilă! Nu-și încap în piele bunii noștri me-

Reuniune femeiască română jubilantă. Ne gândim la »Reuniunea Femeilor Române Sălăjene«, care a împlinit de curând o jumătate de veac și acum ține, cu tot dreptul, să prăznuiască, demn și discret, acest mare eveniment din viața sa rodnică în faptele milostivirii creștine.

Afirmația aceasta nu-i un cuvânt care se spune pentru că să fie spus; e un adevăr înălțător. Reuniunea înființată sub prezidenția doamnei **† Clara Maniu**, mama d. Iuliu Maniu, a fost, fără încetare, vreme de cincizeci de ani, un nesecat izvor de binefaceri. Spiritul de largă înțelegere a mizeriei și de ajutorare grabnică și neprecupețită a rămas spirit conducător în cadrele ei, dela început și până azi, când are în frunte pe dna **Elena dr. Aciu**.

Lăsăm să grăiască faptele. Bilanțul unui singur an din serie, — anul 1932 — e concludent și convingător. Din datele acestui bilanț, după cum aflăm în »Patria«, reiese că anul trecut Reuniunea din chestie a împărțit daruri în valoare de peste 32.000 de lei. Și anume s'au dat stoffe, costume, rochii, ghete, ciorapi, mănuși, cămăși, ș. a. la peste 100 copii de școală primară, secundară și de ucenici. În afară de copii s'a făcut parte de alimente la 163 văduve cu orfani; s'au ajutat 17 bătrâni din Azil, pe cari i-a cercetat chiar dna prezidentă; s'au împărțit între cei lipsiți mari cantități de pâine, fasole, făină, cartofi și slănină, apoi 23 care de lemne și 350 pachete cu nuci, bomboane și smochine.

La cari danii dacă se vor mai adauge 4000 Lei, bursa unei eleve, și 3000 Lei pentru medicamente, se va înțelege de ce spirit sunt călăuzite doamnele și domnișoarele cari în calitate de membre ale Reuniunii, au colindat, neobosite și nelafricate, bătând la ușile inimilor caritative și pe la autorități, numai să poată aduna sumele de lipsă pentru a face binele făcut.

Deie Domnul ca după înființarea filialelor din Careii Mari și Crasna, să isbutiască și cu cele plănuite la Tâșnad, Jibou, și în tot cuprinsul pământului sălăjan. Căci mult bine săvârșesc și mare le este menirea în aceste zile de feroce egoism!

Știri mărunte

Bucurii în Florești și Mogoșeni.

Grație stăruințelor păr. local Teodor Oprea și înțelegerii credincioșilor, — intelectuali și oameni din popor, — s'au putut alcătui în parohia Florești și filia sa Mogoșeni (eparhia Clujului) două asociații religioase, menite să rodiască mult bine: Agru și Reuniune femeiască. În Florești Agru s'a constituit în 29 Ianuarie c., cu 150 de membri, alegând de președinte pe păr. Teodor Oprea, de secretar pe d. inv. Ilie Rusu, și un comitet de cinci, iar Reuniunea Femeilor, cu 100 membre, având de prezidentă pe dna Letiția Oprea, de viceprezidentă pe dna Victoria Rusu. Mogoșenii au urmat în 5 Februarie c., când s'a înființat și aci Agru cu aproape 100 membri, cari au proclamat de președinte pe d. Ilie Rusu, iar de vicepreședinte pe credinciosul din loc Vasile Blaga. — Doamne ajută!

Bavaria docet. Pe cel flămând și gol nu-l saturezi cu vorbe. Bavarezii catolici știu acest lucru, și de aceea vorbesc mai puțin, dar făptuiesc cu atât mai mult pe terenul carității pozitive și efective. O mică statistică: Asociația »Caritas«, începând cu Octomvrie 1931 și până la sfârșitul lui Decemvrie 1932, a dat săracilor nu mai puțin de 9,496,719 prânzuri în preț de circa 2 milioane Mărci, iar pachete cu alimente în valoare de aproape 1 milion de Mărci. Singur în München numita Asociație a împărțit 1,941,930 de mese, în preț de 371,302 Mărci; pâine în preț de 165.000 de Mărci, alte alimente în preț de 278.000 de Mărci. La ceea ce să se mai adaugă binefacerile așa ziselor »Conferențe Vincentine«, a reuniunilor »Sf. Elisabeta«, a reuniunilor parohiale (648.264 Mărci) și a altor organizații caritative-sociale cu un aport de 1,687,327 Mărci. Asociația de ajutorare a muncitorilor catolici din München a împărțit și ea 145.000 de prânzuri și mai bine de 50.000 de porțiuni de alte mâncăruri. — Datele sunt riguros controlate. Le-a spus deputatul Lohr în camera bavareză.

Minunea îndrăznicii sfinte. Așa poate fi numită fapta P. Maximilian Koble, călugăr franciscan din Polonia. Acesta a pornit adevărat, înainte cu 10 ani, o foaie religioasă: »Cavalerul Neprihănitei«. A lucrat vârtos la ea, dânsul și cu tovarășii săi de călugărie. La început au scos-o numai în 5000 de exemplare. Și-au câștigat însă în curând mari și multe simpatii în lumea cetitorilor, cari s'au tot înmulțit, și și-au plătit creștinește abonamentele. După cinci ani de apostolie gazetărească, P. Koble și frații de călugărie s'au apucat să-și zidească, cu mâinile proprii, o mănăstire nouă. În scurtă vreme și asta a fost gata, cu apartamente anume pentru tipografie, unde-și tipăresc acum gazeta în 600.000 (șasesutedemii) de exemplare. — Plinirea unui deceniu dela pornirea cu gând curat și cu încredere tare în ajutorul lui Dumnezeu — mai încape îndoială? — e un moment de sfântă satisfacție pentru curagioșii fii ai Sărăcuțului din Assisi.

Locale. Dumineca viitoare, a lăsatului de carne, va predica în catedrală păr. **Dr. Septimiu Todoran**, prof. de religie.

Noroc nevăsat. L-a avut, precum scriu foile italiene, un gondolier venețian, Patriarhul acestui oraș al lagunelor, păr. Cardinal Lafontaine, și-a exprimat adevărat, puțin înainte de Crăciun, dorința de a-și dăruia propria sa gondolă unui gondolier sărac. Secretarul asociației gondolierilor a căutat apoi pe cel mai lipsit dintre membrii acestei bresle și i-l-a făcut cunoscut patriarhului. În preseara Nașterii sfinte, înaltul demnitar bisericesc a chemat apoi la sine pe norocosul designat și i-a predat dania sa marinimoasă. Bucuria celui dăruit n'a fost proastă: »De-acum toți bogătanii o să tragă la mine, pentru că o să-și țină de fală c'au putut sta în gondola părintelui patriarh«. — Precum se vede, povestea cu norocul ce dă peste te miri ce sărman nu-i chiar numai poveste, fără nici un temeiul faptic.

Aniversare unică în felul său. Vor ținea-o, sigur, cetățenii din regiunea May a Irlandei. Prilej pentru asta le este o întâmplare de-acum 50 de ani, în legătură cu un om, sau

șterl dela tipare. Însă celea ce spul sunt ponosuri grele și trebuiesc limpezite. Pasă și fă chemare, la vreme potrivită, să se adune tribunalul. Și cercetați. Ce-o fi vom vedea.

Curând, în ziua de 4 Octomvrie 1765, tribunalul curții era întrunit în palatul episcopesc, fiind de față: Reverendisimul Părinte Filoteiu, prepositul, Părintele Teolog al eparhiei, Călugărul Samoilă, ca prefect al Seminarului din curte și al tipografiei, și Protopopul Săcădate. În ședința prealabilă au fost statorite punctele de întrebare, cărora li-s'a dat următoarea titlatură: »*Puncta interrogatoria typographis Balásf. anno 1765 die 4 Octobris in Palatio Eppali Balásf. coram Rsimis Patribus Philoteo Praeposito, P. Teologo, Samuele Religioso et Archid. Szakadati proposita*«*).

Stabilite fiind punctele de întrebare, au fost aduși rând pe rând martorii și acuzații. Cel bănuș ca făptași se aflau închiși în temnița destul de răcoroasă de sub locuința »castelanului« curții, din dreapta porții, care se mai păstrează și astăzi la Blaj, slujind însă alte scopuri mult mai paclnice.

Cel dintâi ascultat a fost tipograful Ion Râmniceanul, care lucrase și el la Evanghelia din 1765, cu Sandu și cu Petru Papavici. Părintele Filotei, ca președinte, dete curs »punctelor« interogatoriilor:

— Cum te cheamă? **)

*) Originalul, cu întreg dosarul, în Biblioteca Centrală Arhidiecezană din Blaj. — A. L.

**) Întrebările ca și răspunsurile sunt formulate românește și sunt scrise cu chirilice, pe cari le transcriu cu ortografia de astăzi. — A. L.

— Ion.
— De câți ani ești?
— De vr'o 40.
— Din ce țară ești?
— Din Țara Românească, dela Râmnic.
— Cine au scornit, și pornit sau sfătuit, ca să se taie formă de bani?
— Nu știu cine, dară am auzit pe Sandul tipograful zicând că are un lucru mare, pentru care va să ia 100 de florinți. Și soțu nostru Pătru, mirându-se, au cercat și au aflat forma între uneltele Sandului.
— Forma isprăvitu-s'au deplin și cine o au făcut?
— Precum mi-au arătat Pătru de-o parte li isprăvită, de alta nu.
— De s'au isprăvit, bătutu-s'au bani cu dânsa?
— Ba nu.
— De s'au bătut, câtă sumă s'au bătut și ce feliu?
— Ei zic că galbini holandi.
— Cine i-au dat galbiniul [de formă]?
— (Il avea) dela Pătru.
— Știut-au Pătru pentru ce li dă galbenul?
— Știut dară.
— Dară forma unde se află?
— La Pătru o am văzut.
— Când s'au făcut și când s'au discoperit Călugărului Samoil, sau altora, și după ce o au discoperit ce-au făcut cu voi?
— Am auzit că de când s'au isprăvit Evangheliile, din luna lui August.
— Cine au mai auzit când au zis că va să facă un lucru de 100 florinți?

— Dumitru (indescifrabil) și Rusu legătorul.

Al doilea interogat a fost **Petru Papavici** (Râmniceanul) marele meșter xilograf care a ilustrat Evanghelia dela 1765, Orologionul dela 1766, Strașnicul 1773, Acatistierul 1774, Liturgiile 1775, Arhieraticonul, Bucoavna, Catavastierul, Polustavul și altele din anii următori*). Vârsta celui întreat: »De vr'o 20 (de ani)«. Originea tot din Țara Românească.

I-se pun aceleași întrebări, ca mai sus. Amănuntele noi dă în următoarele:

— Cine au scornit, și pornit sau sfătuit, ca să se taie formă de bani?

— *Mi-au spus Sandul că Popa Călugărul Nicolae din mănăstire.*

În continuare, interogatul Pătru întregește amănuntele cu următoarea declarație:

— *Mi-au spus Sandul că i-au făgăduit acel om (ar fi să fie călugărul Nicolae, însă îl retractează) 100 de flor(inți) să o facă, care are vr'o 4 cupe de aur, să meargă acolo să facă bani, dară omul nu-l știu.*

— Dela cine au luat materia de formă?

— Dela Dumitru tipograful.

Urmează principalul acuzat: **Sandu**. Are »vre-o 36« de ani și este din Moldova. Cel mai iscusit meșter gravor al tipografiei blăjene. El a decorat Evanghelia dela 1765 cu magnifica

*) A se vedea: »Xilografi dela Blaj« de Alex. Lupeanu-Melin p. 21 și urm.

mai bine zis cu o poreclă ce s'a schimbat în renume, s'a prefăcut într-o noțiune universală. E vorba de căpitanul englez Boycott ce a fost trimis acum o jumătate de veac în acele părți să administreze moșiile lordului Erne. Purtarea căpitanului acestuia cu oamenii locului a fost de așa natură, că aceia ne mai putându-o suferi, s'au întovărășit să-l... boicoteze. Nici un irlandez n'a mai vrut să știe de nici un fel de prestație datorită d. Boycott; nimeni nu i-a mai vândut nimic, nici n'a mai cumpărat, fie și numai un firicel de lân, dela el. Rezultatul a fost că d. Boycott a trebuit să-și ia catrafusele, lăsând doar după sine amintirea unui mic satrap pus la punct, și îmbogățind tezaurul lexical al popoarelor cu un cuvânt a cărui semnificație e cunoscută deja, probabil, în toată lumea cât de cât civilizată.

† **Păr. Alexandru Bidian**, preot pensionat, a trecut la cele veșnice în Ocna Mureșului, Vineri, în 10 Februarie c., într'al 74-lea an al vieții. — Odihnească în pace!

Telefonul „Unirii”

P. Beghin. Mulțumim pentru tăieturile și însemnările trimise. Data ocazională, sigur, o să ne folosim de ele. N'ar strica să avem o rubrică specială pentru asemenea mici spicuri. Spațiul restrâns, în cadrele cărora caută să ne mișcăm, nu ne îngăduie însă, cel puțin deocamdată, așa ceva.

D. Bneurești. Da, da! Tragedia își urmează cursul său fatal. Faimosul domn Pangal, pe care grădele sale masonice l-au făcut într-o vreme de tristă pomenire ministru în țara românească, s'a supărat foc pe venerabilul. Sadoveanu, l'a exclus din societate și în plus l-a pedepsit cu „arderea în efegie”. Venerabilul Sadoveanu, la rândul său, a proclamat revoluția împotriva Venerabilului Pangal, fiindcă acesta a contravenit tuturor comandamentelor morale ale masoneriei; a luat sperturi pentru inițierea novicilor și sperturi spirituale de zeci de mii Lei pentru avansări. Acum lojile din toată țara fierb și clocotesc. Vre-o 20 merg cu d. Sadoveanu, altele rămân cu d. Pangal. În toate însă jalea e mare și durerea profundă. — Să sperăm totuși că până în cele din urmă se va face pace și țara va fi salvată. Deși „Dreptatea”, în răutatea ei, se bucură de izbucnirea scandalului. Și nu știm de ce, după ce afirmă atât de categoric, că „masoneria este o instituție de educație morală”, „cu înalte scopuri sufletestești” etc. (numărul din 13. II.). De ce nu cere dar intervenția guvernului pentru mântuirea acestei admirabile instituții? O foaie serioasă și oficioasă a guvernului ar trebui să fie bine informată și mai cu grijă în aprecieri!

G. Iași. Drept că-i atribuție ingrată, dar totuși e atribuție rațională — și încă însemnată, — purecarea unui sau altuia dintre manuscrisele ce au pretenția de a vedea lumina tiparului gazetăresc. Asta pentru a tăia calea la eventuale ineptii ce pun în lumină ciudată nu numai pe cel ce le semnează, ci și coloanele cari le-au găzduit. Că „Viitorul” dela DVoastră e de alte păreri. El privește. Suntem însă destul de creștini ca să regretăm că s'a putut preta la publicarea unor exhibiții puerile ca cele ieșite din penaa (nu din creierul) unui d. Gh. Cronț privitor la anumite „lucruri din Franța” în legătură cu sf. Tereza de Lisieux. Tânăr va fi el tânăr cel ce le-a așternut pe hârtie, și poate că va fi bine să fie încurajat la scris, dar o foaie care se respectă — și „V.” ne place să credem că-i dintre acestea, — nu aduce palavre ca următoarele: „Iată, la Lisieux, sentimentele mulțimei au creat o sfântă, după aceea fetișism al sfintei și pe urmă un comerț și o industrie a acestui fetișism”. — Ori poate n'avem de-a face decât cu un lapsus buclucaș, scriitorul uitându-și că modelul său e cutare cuvioasă Paraschivă și nu sfânta Tereza, și că deci îmbracă în strale autohtone persoană străină? În acest caz suntem perfect lămurii, și de acord.

F. Șimand. Regulamentul examenului de licență în teologie încă nu a fost publicat. Se va publica însă în curând. Atunci veți avea răspuns la întrebarea ce ne puneți. Știm însă de pe acum, că pentru a fi admis la acest examen se cere bacalaureatul și „absolutorul” teologic dela Academie. — Schimbarea actualului sistem de examene diferențiale între școala normă și liceu, nu e problemă prea ușoară. Totuși, date fiind marile și dese modificări prin cari trec legile și rânduielile noastre școlare, poate că se va ajunge la o ușurare a situației în sensul dorit!

Am primit abonamentul pe 1933: R. Caransebeș; Oficiul parohial, Axente Severu; P. Almaș; P. Cop. Mănătur; Oficiul parohial, Tăgșor; M. Vidrasău; Oficiul parohial, Ciugudul de sus; P. Cuceu; Parohia, Vașad; P. Gherla; A. Băsești.

Am primit abonamentul pe 1932: M. Salsăg; G. Carel; Oficiul parohial, Lonea; Oficiul parohial, Rogoz; Parohia, Seini; M. Apahida; P. Cehal; Dr. R. București.

L. Soimș. Am primit 200 Lei. Achitat până la 30. VI 1933.

V. Aind. Confirmăm primirea abonamentului pe o jumătate de an.

Reuniunea Meseriașilor și Comercianților români din Blaj

Convocator

Domnii membri ai „Reuniunii Meseriașilor și Comercianților români din Blaj” se convoacă prin aceasta la a **XXVI-a adunare generală**, care se va ține **Duminică în 26 Februarie 1933, orele 10^{1/2} a. m.**, în localul Reuniunii, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării și designarea alor doi membri pentru verificarea procesului verbal.
2. Raportul general al comitetului.
3. Raportul casierului.
4. Alegerea comisiunilor pentru cenzurarea rapoartelor de sub 2 și 3.
5. Raportul comisiunilor de sub 4.
6. Fixarea noilor taxe de membri.
7. Alegerea noului comitet.
8. Eventuale propuneri*).

Blaj, din ședința comitetului ținută la 16 Februarie 1933.

Dr. Coriolan Suciu **Nicolae Comșa**
președinte secretar

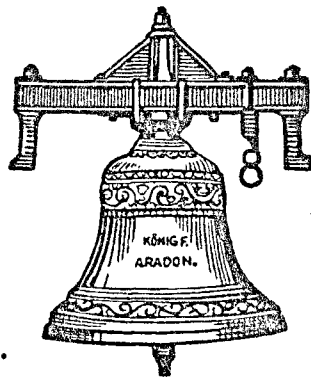
* In sensul art. 14 lit. d. din statute, propunerile se vor trimite Comitetului cu cel puțin trei zile înainte de adunarea generală.

FRIDERIC HÖNIG

ARAD, STRADA BARIȚIU 10-21

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

Fondată la anul 1840.



La comandă fabrică clopote de orice mărime, din cel mai curat bronz pentru clopote pe lângă garanția mare și cu prefixarea precisă a tonurilor. Invenție proprie licențiate.

Rechizite și scune de fer pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — Telefon 376.

2-12

„poartă” care încadrază titlul; al lui este clișeu de titlu din Apostolul dela 1767 și „oglindea” Polustavului dela 1773.

În fața tribunalului se prezintă cu îndrăzneală și răspunde răspicat, bărbătește.

— Cine au tălat forma de bani?

— Eu.

— Cine au scornit, pornit sau sfătuit, ca să tai forma?

— Numai eu din sine.

— Isprăvit-ai forma deplin?

— Ba nu, nici o putui isprăvi.

— Ce felu de formă au fost?

— De Holand.

Mărturisește tot atât de hotărât, că galbenul de formă îl avea dela Pătru, care știa pentru ce îl dă: „că tot lângă mine au fost și eu l-am spus”. Forma tăiată o luase tot Pătru. Călugărul Samoil a descoperit lucrul „acum Duminică” și „ne-au băgat în temniță”.

— „Petruce pricină ai făcut forma, cui ai vrut să l-o dai, cu cine ai făcut vorbă, ce ți-au făgăduit și cui ai spus?”

— „Numai am ispitit să văz putea-o face, n'am vrut nimănui să o dau, nici vorbă n'am făcut cu nime, nu mi-au făgăduit, nici am mai spus, fără numai lui Pătru”.

— Dară pe cineva întrebai, păcatu-l au ba, a o face?

— N'am întreat.

— Nu cumva ți-au zis cineva că are aur, să faci forma, că-ți va da 100 florinți?

— „Părintele Nicolae călugărul din mă-

năstire mi-au zis să fac că-mi va da 100 de florinți, dară cunosc că m'au ispitit*).

*

Martorul principal și în parte acuzat, după faziunea lui Pătru, este *ermonahul Nicolae*. La întrebări răspunde, că locuiește „aici în mănăstire”, are 47 de ani „și mai bine”.

— Înțeles-ai cine dintre tipografi ar fi făcut o formă de ban?

— Înțeles acuma dela Ziua Crucii, că ar fi făcut Sandu, precăt Pătru mi-au spus că face niște lucruri Sandu. Și acelea [dacă] or apuca în mâna mea, îndată le voi duce la Măria Sa.

— Nu ști ce formă?

— Nu știu nici am văzut.

— Dară cine l-au îndemnat, cine l-au făgăduit 100 de florinți?

— Nu știu, fără am auzit de [la] Pătru zicând, că dacă mi-ai făcut mie Sandul una cu cărțile, eu încă îi voi face lui de-i oiu pune capul.

— Dară când ai făgăduit Sandului 100 de florinți, să-ți faci forma, cu ce gând și cuget i-ai făgăduit, și ispititu-l-ai, au într'adins au fost?

— N'am vorovit nimic de acestea cu el, minte, cu mine nu se mântuiesc.

— Dară nu te-ai sfătuit cu careva, ca să puteți scădea din slujbă?

— N'am nici un amestec cu nici unul fără decât m'au chemat Pătru și Ion și Dumitru tipografii să le fac carte, certându-se ei între

*) A se lua în sensul că l-a pus la probă. — A. L.